

Levél a Pergamoni gyülekezetbe: Jel 2:12-17

Pergamon városáról

A város Nagy Sándor halálát követően vált híressé, amikor Lüsimumakhosz hadvezér lett a térség királya. Pergamonban egykor az Attalidák székeltek, majd III. Attalos király, végrendeletében az egész birodalmát Rómára hagyta. Ezt követően Pergamon lett az új római tartomány székhelye, fővárosa.

Smirna városától mindössze hatvan km-re található, észak-keletre. A város helyt adott az intellektuális hellén gondolkodás számára. Pergamon szellemi nagyságát hirdette a hatalmas könyvtára, amely megközelítette a 200 ezer kötetet, és csak kissé maradt el a híres Alexandriai bibliotékától. Pergamonban találták fel a pergament, azt követően, hogy a féltékeny egyiptomiak megtiltották a papirusz nád kivitelét az országból. A könyvtár teljes anyagát Antonius nászajándékkul adta Kleopátrának, amelyet később átszállítottak Alexandriába, ahol mindkét gyűjtemény teljesen megsemmisült.

A városban számos kultusz élt egymás mellett békeességben. Egyik leghíresebb építészeti alkotása volt a Zeusz-oltár, amelynek maradványait a Berliini Múzeumban láthatjuk. Másik nagyon híres épülete volt az „Aszklépiosz-szentély”, amelyet nyugodtan nevezhetünk az ókor egyik leghíresebb kórházának és zarándokhelyének. A gyógyítás a város egyik leghíresebb ismertetőjévé vált. Egész orvos-dinasztiák nevelődtek fel Pergamon városában, az egyik leghíresebb volt közöttük **Galénosz (Kr. u. 129-199)**, aki gladiátorok orvosaként vált világhíressé. Marcus Aurelius császár magánorvosa volt. Egyistenhitet vallott, ezért a keresztények nagyra tartották. Az egyik legnagyobb hatású orvos volt a történelem során. Hazánkban számtalan gyógyszertár és egyéb egészségügyi intézmény található Galénosz néven. Kr. e. 29-ben megépült Augusztusznak és Róma istennőjének szentélyei, melyek a pogány vallások központjává emelték Pergamon városát.

Az Aszklépiosz kultusz legfontosabb jelképe volt a kígyó, amely ma is látható a gyógyszerpatikák lógóján. A zsidóság és a kereszténység szemében a kígyó a bibliai bűneset kapcsán a Kísértő, Sátán jelképévé vált. Ezért megérthetjük, hogy Jézus a Jelenések könyvében azt üzent e kor keresztényei számára, hogy városukban van a „Sátán zsinagógája”. A városban működő orvosi iskola nem csupán a gyógyítás fellegvára volt, hanem a titokzatos és babonás praktikák melegágya is. A birodalmi államvallás kíméletlen terrorral számolt fel minden olyan vallási tevékenységet, amely veszélyt jelenthetett a rómaiak pogány hitére. Nem csupán a vallás területén jelentkezett e diktatórikus módszer, hanem a személyi kultusz is oly erőssé vált, hogy minden ellenvéleményt könyörtelenül eltiport.

A Pergamoni üzenet

2:12 „Ezt mondja, akinél a kétélű éles kard van” – egyfajta visszautalás az 1,16 gondolatára. A kard az ítéletet jelenti, a bírói hatalmat. A kétélű kardot a rómaiak vezették be a harcban. Jelenti azt a kemény elnyomást, amelyet e korszak keresztényei viseltek el a pogányság részéről. Krisztus dicsérettel fordul a Pergamoni keresztények felé, hogy hűségesen ragaszkodik Istenéhez.

2:13 „ahol a Sátán királyi széke van”, ez egyértelmű jelzés a pogány császárkultuszra, amely a legnagyobb istentelenségnek számított a keresztények körében. A város jelképe volt a kígyó, amely (12,9) szerint magát Sántát szimbolizálta. A város minden lakójának évenként be kellett mutatnia áldozatot a császár tiszteletére, amelyről igazolást is kaptak. Aki ezt elmu-

lasztotta, az Róma, a rend, a béke ellenségévé vált. Az ilyen embert üldözték, törvényen kívülé vált, bárki megölhette és elvehette a vagyonát.

„Antipásnak az én hú bizonyágomnak napjaiban sem, aki megöletett nálatok”. Antipás egy átlag görög név volt ebben az időben. Semmit nem tudunk róla, a hagyomány szerint máglyahalállal halt meg Domitianus császár idején. Az egyetlen név szerint említett mártír a Jelenések könyvében. Sőt az is elképzelhető, hogy a Pergamoni keresztények első vértanújáról van szó, akire mindenki vissza tud emlékezni. Mártír az volt, aki az életével is fizetett azért, ami mellett tanúskodott. **Tudunk-e az életünk árán is kitartani az evangélium mellett?** Mennyi Antipás kerülne ki ebből a gyülekezetből, ha holnap üldözni kezdenék a keresztényeket? Mennyien adnák fel napjainkban az elvüket, hogy megmentsék az életüket? Pergamonban ölték meg a tiszta lelkű Antipást, ahol a Sátán lakott.

2:14 „De van valami kevés panaszom ellened”

Jézus ismét megszólal, mint bíró. Panasza van a gyülekezet ellen, mivel némelyek, Bálák és Bálám tanítását követik, vagyis nem egységes a gyülekezet. Pergamon városa visszatükrözi a harmadik történelmi korszak állapotát. A vértanúk korszaka már lejárt, ezért emlékezteti Antipás hűségére a keresztényeket. Elkezdődik a hitehagyás. Bálám próféta a moábita Bálák király szolgálatában állott. Bálám nevének jelentése „felemészteni a népet” (4Móz 22-24 fej.). Úgy emésztették fel Izrael népét, hogy a megalkuvásra biztatták őket. Az idegen vallási elemek Izrael számára sokkal hatékonyabban működtek, mint az üldözés, a háború, az erőszak. A gonosszal kötött alku a legveszélyesebb volt mindig a történelem folyamán. Az ellenséget nagyon egyszerű felismerni a kapukon kívül, de nagyon nehéz meglátni a közösségen belül. Pergamon neve annyit jelent: „Citadella” vagy „Dicső város”. A gonosz immár a keresztények sorain belül tevékenykedik ebben a korszakban.

Bálám az írásmagyarázatokban mindig a gonosz bálványimádók prototípusa volt. János számára az ószövetségi történetek és kifejezések szolgálnak eszközül a látomásban kapott képek továbbadásában, és értelmezésében. János látja, hogy ugyanolyan a baj, mint a honfoglaláskor volt, amikor egyes keresztények pogány bálványáldozati lakomákon vettek részt.

Hasonló a helyzet, mint a korintusi gyülekezetben volt, amikor a közösség elveszítette a belső békéjét és nyugalmát. Elképzelhető az is, hogy a „**bálványáldozati hús**” és a „**paráználkodás**” csupán jelképes gondolatok, az erkölcstelen megalkuvást jelentették, ami alapján támadta meg a gyülekezet belső életét. A tévelygés elvegyül az igazságban, aminek az eredménye a pusztulás.

Egy példa a sok közül: az őskeresztények szombatja helyett a konstantini vasárnapot kezdik szent napként ünnepelni. Sőt a **Laodiceai zsinaton** a 29. kánonban így fogalmaznak: a keresztények ne cselekedjenek úgy, mint a zsidók, akik a szombat napján nyugodnak. Minden ifjú, a városok lakói és valamennyi mesterség folytatója a nap tiszteletreméltó napján – vagyis a vasárnapon – nyugodjon.

Vajon milyen mély a hatása a mai erkölcstelen és korrupt világnak a mi gyülekezetünk, és az egyházunk életében? Mennyien esznek közülünk a bálványáldozati húsból, mennyien paráználkodnak?

2:15 „akik a Nikolaiták tanítását tartják, amit én gyűlölök”.

A Nikolaiták irányzatából azon kívül, hogy a Jelenések könyve megemlíti, szinte semmit nem tudunk. Később, a keresztény kutatók az ApCsel 6,5-ben említett Nikolaosz személyével azonosították az irányzat alapítóját.

A Nikolaiták teljes mértékben fellazították a határt a kereszténység és a pogányság között. Mindent lehetett csinálni egy kereszténynek éppúgy, mint a pogánynak. Krisztus következetes és szigorú erkölcsi üzenetét fellazították, és szép és hangzatos magyarázatokkal felhígították. Nem különültek el a pogányságtól, hanem beleolvadtak.

Testvéreim, ha feltámadna bármelyikünk nagyszülője és látná életünket, mindennapjainkat, mit szólna hozzá? Szépen lassan észrevétlenül olyanná váltunk, mint az a közeg, amelyből elődeink kijöttek. Ma már mindent lehet, anélkül, hogy lelkiismeret-furdalást okozna számunkra. Ma már lehet válni, legfeljebb néha újra kell keresztelkedni, lehet karácsonyfát állítani, lehet szombaton utazni, lehet repülőre ülni, konferenciákra utazni, ma már lehet évekig távol maradni a gyülekezetből, és tagnak maradni. Szóval mindent lehet csinálni... *Ez volt az ókorban a Nikolaiták cselekedete, amire azt mondta az ÚR, hogy gyűlölöm.*

2:16 „Térj meg: ha pedig nem, ellened megyek hamar”...

Aki nem tér meg, annak azzal kell számolnia, hogy Jézus kétélű kardja fogja számára az ítélete jelenteni. Lesznek győztesek és lesznek vesztesek. Jézus nem vesztegeti idejét a vesztesekre, nem félemlíti meg őket, a győzteseknek viszont szép ígéreteket ad.

2:17 „Akinek van füle hallja”

Halljuk-e a Lélek hangját és szavát? Amit számunkra mond, képesek vagyunk-e meghallani? Van-e lelki fülünk? Van-e lelki hallásunk? Akarunk-e bármit is hallani a Lélektől?

„A győzedelmesnek enni adok az élet fájáról”

A pusztai vándorlás idején Isten mannával táplálta az éhező népet. Az égből hulló Isten által küldött „mennyei kenyér” a reménységet erősítette a Pergamoni keresztények életében. Egy mannával teli korsót helyeztek el a Szövetség Ládájába. A hagyomány szerint Jeremiás rejtette el a Szövetség Ládáját, amikor a babiloni seregek Kr. e. 587/6-ban elpusztították a templomot (2Makk 2,4-8; Szír Bárak Apokalipszis 6,5-10). Zsidó hagyomány szerint a messiási üdvökörben majd manna-eső fog ismét aláhullani az égből. Talán erre utal **„elrejtett manna”** jelképes megjelölés az örök élet kenyere számára. Amelyet Krisztus ad azoknak, akik hűségesek hozzá.

„és adok annak fehér kövecskét” A római-görög bírósági eljárás rendjébe vezeti vissza a ma olvasóját. Fehér és fekete kövecskét használtak az esküdtszék tagjai, ítéletük kifejezéséért. A fehér kavics jelentette a felmentést, a fekete a bűnösséget. Isten fehér követ ad a Pergamoni hűségesek számára, vagyis üdvösséget kap az, aki rendíthetetlenül ragaszkodik Jézushoz.

Egy másik elgondolás szerint a görög antik versenyek alkalmával a győztes, a koszorú mellé olyan fehér követ kapott, amelyre rá volt írva bajnok neve. Isten egy ilyen fehér kövecskét ad a mennyei győztesek számára. E fehér márványból készült névjegykártyára Isten új nevet véset fel, amely a bűntől és nyomorúságtól már megszabadult kapja. Az új személyiség jelképét jelenti az új név, amelyet senki nem ismerhet csupán az, aki majd megkapja.

Írta és előadta: **Dr. Tokics Imre**
Budapest, Terézvárosi-Gyülekezet
2010. január 15.